

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 04 березня 2023 року
Завідувач кафедри [підпис] Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна педагогіка

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Освітній менеджмент у педагогічних системах

П.І.Б. викладача	Ягоднікова Вікторія Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	Е-mail: yahodnikova@ukr.net т. моб. 097-538-36-38
Консультації	Середа – 15.00-17.00

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістових модулів – 5	Обов'язкова
	Рік підготовки:
	1-й
	Семестр
	1-й
	Лекції
	12
	Практичні, семінарські
	10 год.
	Самостійна робота
	128 год.
Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету опанування здобувачами вищої освіти педагогічною компетентністю необхідною для професійної діяльності в сфері освіти.

Предмет дисципліни – теоретико-методологічні засади сучасної педагогіки та освіти.

Завдання: формування у здобувачів розуміння та сприяння усвідомленню сучасної парадигми національної освіти та перспектив розвитку загальної середньої освіти; розуміння і усвідомлювання необхідності інтеграції сучасних наукових досягнень у педагогічну практику; формування професійно компетентного викладача закладу загальної середньої освіти, готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях педагогічної науки та сучасних здобутках національного та зарубіжного інноваційно-педагогічного досвіду, спрямована на набуття компетентностей для організації і реалізації освітнього процесу в умовах сучасної трансформації освіти.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль I. Науково-методологічні основи сучасної педагогіки			
Тема 1. Предмет та основні категорії педагогіки	Поняття «педагогіка», сутність і генеза. Предмет і завдання сучасної педагогіки. Основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Методологія і методи педагогічних досліджень. Завдання педагогіки на сучасному етапі.	аналітичне завдання	перевірка конспекту
Тема 2. Актуальні проблеми сучасної педагогіки і освіти	Напрями розвитку сучасної педагогіки як науки. Інтеграція педагогічної науки і практики. Розвиток європейського та світового шкільництва та педагогічної думки. Традиційна та інноваційна педагогіка. Модернізація сучасної освіти. Освіта в умовах воєнного стану та післявоєнної. Проблема гуманізації, демократизації, варіативності, неперервності, доступності сучасної освіти та	підготовка до виступу	презентація

	<p>шляхи її розв'язання. Підготовка нового покоління вчителів. Компетентнісний підхід як основа сучасного освітнього процесу. Процес виховання в сучасній парадигмі освіти. Інклюзивна освіта. Академічна доброчесність. Проблеми безпеки сучасного освітнього процесу. Особливості організації і управління освітнім процесом в умовах воєнного стану.</p>		
<p>Тема 3. Розвиток і виховання особистості</p>	<p>Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості. Процес розвитку особистості. Різноманітні філософські течії про розвиток особистості. Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних і моральних якостей. Рушійні сили розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Фактори, зумовлюючі протікання та результати розвитку. Роль виховання у розвитку особистості. Особливості розвитку і виховання особистості учня в умовах воєнного стану.</p>	<p>проектування</p>	<p>презентація</p>
Змістовий модуль 2. Теорія і методика виховання			
<p>Тема 4. Виховання як складова сучасного освітнього процесу</p>	<p>Виховання як педагогічне явище. Сутність процесу виховання. Система національного виховання. Українські традиції виховання. Виховний ідеал. Специфіка виховання в умовах інформаційного суспільства. Сучасні концепції виховання. Закони, закономірності, принципи і підходи до виховання. Зміст виховання як суспільна проблема. Самовиховання як вища форма розвитку особистості: сутність, характеристика основного змісту.</p>	<p>аналітичне завдання</p>	<p>перевірка конспекту</p>
<p>Тема 5. Особливості виховного процесу</p>	<p>Поняття про виховний процес. Загальна характеристика структурних елементів виховного процесу. Сучасні підходи до організації виховного процесу. Особливості взаємодії суб'єктів виховного процесу. Класифікація форм виховання. Сутність, загальна характеристика методів виховання. Класифікація методів виховання. Виховний потенціал заохочення і покарання. Діагностика ефективності виховного процесу. Види виховної діяльності та особливості їх організації.</p>	<p>творче завдання</p>	<p>аргументований виступ, опитування</p>
<p>Тема 8. Система позакласної роботи та організації</p>	<p>Позакласна робота як неформальна освіта. Принципи і основні напрямки організації позакласної роботи. Форми і методи позакласної роботи. Національно-патріотичне виховання в реаліях сьогодення.</p>	<p>моделювання, творче завдання</p>	<p>презентація</p>

дозвілля	Методика організації та проведення виховних позаурочних заходів. Мережа та типи дитячих таборів відпочинку. Зміст, форми і методи організації роботи тематичних дитячих таборів відпочинку.		
Змістовий модуль 3. Дидактика та методичні аспекти викладання			
Тема 7. Дидактика як наука про навчання і освіти	Предмет і завдання дидактики. Основні дидактичні системи. Дидактика як методологічна основа методики викладання. Актуальні проблеми сучасної дидактики та методики викладання. Освіта як багатоаспектне поняття. Світові тенденції розвитку освіти Основні тенденції сучасної національної освіти. Стратегія розвитку освіти в Україні. Регіональна освітня політика. Система освіти. Види освіти (формальна, неформальна, інформальна). Завдання розбудови сучасної організаційної системи освіти. Основні напрямки реформування освіти. Принципи організації освіти в Україні. Органи державного управління освітою. Органи громадського самоврядування в системі освіти. Структура системи освіти (дошкільне виховання, загальна середня освіта, професійна освіта, вища освіта).	аналітичне завдання, підготовка виступу	перевірка завдання
Тема 8. Система загальної середньої освіти	Сучасні тенденції розвитку загальної середньої освіти. Структура сучасного закладу загальної середньої освіти. Старша школа як профільна середня освіта. Концептуальні основи Нової української школи. Освітній процес. Освітнє середовище. Освітній простір. Забезпечення якості повної загальної середньої освіти. Права й обов'язки учасників освітнього процесу.	моделювання, проектування	презентація
Тема 9. Зміст освіти	Структура змісту загальної середньої освіти. Державні стандарти освіти. Освітні програми. Законодавчі та нормативні документи про організацію освіти в Україні (Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про позашкільну освіту», Концепція «Нова українська школа», Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності).	конспектування, завдання з обґрунтування	перевірка конспекту
Тема 10. Навчальний процес	Сутність навчання, його методологічна основа. Принципи навчання. Функції навчання (освітня, виховна, розвивальна). Система навчання. Навчальний процес, його особливості в контексті сучасних освітніх змін. Закономірності та принципи навчання.	аналітичне завдання	презентація, захист, взаємоцінювання

	<p>Структура навчального процесу: цільовий, мотиваційний, змістово-операційний, контроль-регулюючий, оціночно-результативний компоненти. Методи навчання та їх класифікація.</p> <p>Традиційні та інноваційні методи, інструменти та технології викладання. Методи мотивування і активізації пізнавальної діяльності на уроці. Критерії вибору методів навчання та форм організації навчальної діяльності. Педагогічний контроль. Особливості викладання освітніх курсів. Організаційно-методичне забезпечення навчального процесу.</p>		
Тема 11. Організаційні форми навчання	<p>Загальна характеристика організаційних форм навчання (фронтальні, групові (кооперативно-групові, диференційовано-групові), індивідуальні, класно-урочні, позакласні, позаурочні, самостійні та ін.).</p> <p>Сучасний урок. Вимоги до сучасного уроку. Класифікація уроків. Типологія і структура уроку. Нетрадиційні та нестандартні уроки. Педагогічний дизайн уроку. Архітектоніка особистісно орієнтованого уроку. Методика проведення уроку. Методика розробки сучасного навчально-методичного супроводу уроку.</p> <p>Характеристика основних форм позаурочної навчальної діяльності та методика їх проведення: практикум, факультативні заняття, екскурсії, предметні гуртки.</p>	проектування	перевірка конспекту
Тема 12. Педагогічні технології	<p>Поняття педагогічної технології (як науки, як система способів, принципів і регуляторів навчання і виховання, як реальний процес навчання і виховання). Ознаки та структура педагогічної технології. Характеристика педагогічних технологій. ІКТ_технології в освіті. Класифікація педагогічних технологій. Методика застосування педагогічних технологій.</p> <p>Сучасні технології навчання. Сутність, зміст та особливості реалізації технологій моделювання, проектної технології навчання, веб-квест технології, технології проблемного навчання, інтерактивних технологій навчання, технологій ситуативного навчання. Критерії ефективності результатів педагогічної технології.</p>	моделювання	перевірка конспекту
Змістовий модуль 5. Педагогічний процес			
Тема 13. Педагогічний процес	<p>Сутність педагогічного процесу. Педагогічний процес як система. Цілісність педагогічного процесу. Взаємозв'язок</p>	складання списку літератури	перевірка конспекту

як система і цілісне явище	виховання, навчання, розвитку, освіти з умовами, формами, методами їх здійснення. Закономірності та рушійні сили педагогічного процесу. Структурні компоненти педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Управління педагогічним процесом.		
Тема 14. Педагогічна взаємодія як основа сучасного педагогічного процесу	Поняття про педагогічну взаємодію. Характеристика педагогічної взаємодії. Види взаємодії в освітньому процесі. Форми педагогічної взаємодії. Поняття про педагогічне спілкування, його структуру та функції. Засоби спілкування. Невербальне і вербальне спілкування. Сутність спільної діяльності. Види спільної діяльності. Особливості організації спільної діяльності в освітньому процесі. Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії.	творчі завдання	перевірка тематичного словника, перевірка завдання
Тема 15. Педагогічна діяльність у просторі освіти	Сутність педагогічної діяльності. Педагогічна діяльність як системоутворююча складова педагогічного процесу. Педагог як суб'єкт освіти та педагогічної діяльності. Принципи академічної свободи педагога. Учитель, його роль і значення в освітньому процесі. Сучасний учитель, його діяльність і професійне зростання. Функції учителя. Методичний та науково-методичний супровід педагогічної діяльності. Підвищення кваліфікації педагогів. Сертифікація учителів.	аналітичне завдання, проектування	презентація

За кожною темою від здобувачів освіти вимагається:

- ведення тематичного словника,
- складання конспекту самостійно опрацьованих тем згідно з правилами цитування.

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях.

До кожного **семінарське заняття** здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення семінарського заняття здобувачі повинні брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань. Допускається у межах самостійної роботи проходження курсів (онлайн-курсів на платформах EdEra, Prometheus, ВУМ-онлайн) неформальної освіти та отримання балів через надання викладачу сертифікату про проходження онлайн-курсу.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти привиконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт та на екзамені заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перекладань. Перекладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами здійснюється шляхом організації навчання на основі особистісно-орієнтованому підходу з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1. Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач вищої освіти			
1...5	1...100	F...A		
відмінно	90 ... 100	A	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з питань сучасної педагогіки і освіти; вільно володіє термінологією педагогічної науки; розуміє і розкриває зміст теоретичних питань: сутність педагогічних понять, педагогічних явищ і процесів, педагогічних закономірностей та принципів, методів навчання і виховання; вільно, повно, логічно і аргументовано викладає навчальний матеріал.	Здобувач вищої освіти активно приймає участь у дискусіях; вміє обґрунтувати і довести власну точку зору з питань, що розглядаються у межах дисципліни; творчо, гнучко і доречно використовує здобуті знання при виконання практичних завдань, використовуючи обов'язкові і додаткові літературні джерела; творчо виконує індивідуальні і групові завдання; демонструє уміння з проєктування і моделювання освітнього процесу, освітнього простору, освітнього середовища.
добре	75 ... 89	C ... B	Здобувач вищої освіти має достатні знання навчального матеріалу з питань сучасної педагогіки і загальної середньої освіти, що передбачені програмою, але допускає не суттєві помилки; добре засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; усні відповіді логічні, але не повні чи не завжди аргументовані; демонструє здатність до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Завдання самостійної роботи виконані, але без творчого підходу, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи; здобувач освіти демонструє впевненість у власних висновках, але вони потребують уточнення; приймає участь у дискусіях і інтерактивних вправах.
задовільно	60 ... 74	E ... D	Здобувач вищої освіти володіє частково навчальним матеріалом дисципліни; демонструє тільки репродуктивні знання; не повно чи не логічно, поверхово розкриває зміст теоретичних питань сучасної педагогіки і	Завдання виконує за зразком, стандартно, допускає певні неточності, суттєві помилки; демонструє невпевненість у власних висновках, але здатний самостійно виправляти допущені помилки; не завжди доцільно

			загальної середньої освіти; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допускає помилки у відповідях на запитання, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал.	використовує знання при виконанні практичних завдань з проектування і моделювання освітнього процесу, освітнього простору, освітнього середовища.
незадовільно	35 ... 59	FX	Здобувач вищої освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу; не володіє теоретичними знаннями з сучасної педагогіки і загальної середньої освіти; відповіді переважно не логічні, фрагментарні, не точні.	Допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
незадовільно	0 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

5.2. Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Семінарське заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті. Правильно з творчим підходом виконує завдання, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади.
	4-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність на занятті чи виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але шаблонні. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не може самостійно виконати завдання.
Письмові доповіді, завдання	3	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	2	Завдання виконане стандартними фразами, але дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Проектування / моделювання	4	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	3-2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/моделювання та без дотримання методичних рекомендацій. Презентація відсутня.

6. Рекомендована література

Основна

1. Аненкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка. Навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2018. 567с.
2. Зайченко І. В. Педагогіка: посібник. 3-тє видання перероблене і доповнене. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 608 с.
3. Козловський Ю.М., Ортинський В.П., Дольнікова Л.В. Педагогіка. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 372 с.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / За заг. ред. Грищенко М. К., 2016. 38 с.
5. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 228 с.

Додаткова

1. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Чернівці.: Букрек, 2015. 640 с.
2. Бойко А. М. Суб'єкт-суб'єктні відносини у педагогічному процесі загальноосвітньої і вищої школи. Педагогічні науки. 2012. № 54. С. 5-14.
3. Виховні системи навчальних закладів: теорія та практика. Укладач О. Є. Гречаник. Х.: Вид. група «Основа», 2014. 224 с.
4. Енциклопедія освіти / Нац. Акад. пед. наук України, гол. ред. В.Г.Кремень. 2-ге вид., допов. Та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
5. Задорожна Л.К., Ягоднікова В.В. Виклики та стратегічні завдання освіти і педагогічної науки в сучасних реаліях. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 травня 2022 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2022. С.18-21.
6. Зарицька В.В., Шульженко Д.І., Козарик О.С. та ін. Розвиток особистості у сучасному освітньому просторі: монографія. "ОЛДІ+". 2020. 208с.
7. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
8. Мухіна С.А., Соловійова А.А. Нетрадиційні педагогічні технології у навчанні. Київ: Академія, 2012. 123 с
9. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття : зб. матеріалів XV Міжнар. педагогічно-мистец. читань пам'яті професора О. П. Рудницької м. Київ, 6-7 груд. 2017 р. Вип. 1 (13) / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: Ничкало Н. Г. та ін.; наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Київ: Талком, 2018. 243 с
10. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
11. Нова українська школа: Порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
12. Пономарьова Г., Репко І., Одарченко В. Практикум з педагогіки: навч. посібник. Харків: ТО Ексклюзив, 2017. 243с.
13. Професійна компетентність сучасного педагога: методологія, теорія, методика, практика: кол.монографія. за заг. ред. В.В.Ягоднікової. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. 286 с.
14. Сикорський П. Нова педагогіка.: підручник. Львів. Вид-во Львів. політехніки, 2021. 540 с.
15. Фурсенко Л.І. Організатори освіти Одещини: енциклопедичний словник. Одеса: Астропринт, 2019. 866 с.
16. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання і виховання учнів. Навч. видання. Інтерактивні вправи та ігри. Харків: видавнича група «Основа», 2010. С.85-144.
17. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Діагностика сучасного виховного процесу. Навч.-метод. посіб. Одеса: Вид. Букаєв В.В., 2017. 290 с.
18. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському

регіоні. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 1, С.23-27.

19. Ягоднікова В.В. Виховання у сучасній парадигмі освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 травня 2019 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. С.6-10.

20. Ягоднікова В.В. Аксізорієнтоване освітнє середовище закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 14 травня 2021 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2021. С.81-85.

21. Ягоднікова В. Гриньова М. Роль неформальної освіти у вихованні лідерських якостей підлітків. *Інноватика у вихованні*: зб.наук.пр.Вип.13. Том 2/ упоряд. О.Б.Петренко; ред.кол.: О.Б.Петренко, Н.Б. Грицай, Т.С. Ціпак та ін. - Рівне: РДГУ, 2021. с. 73-82.

22. Ягоднікова В.В., Красюк Л.В., Ковтун Н.І. Професійні та етичні вимоги до керівників закладів освіти в умовах Нової української школи. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 7(7) 2022. С. 261-269.

23. Ягоднікова В.В., Солнцева О.А., Чинники розбудови інклюзивного освітнього середовища. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3(9). С. 630-644.

24. Ягоднікова В.В., Колесова О.А. Використання ІКТ-технологій в інформаційно-освітньому середовищі в умовах дистанційної освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 10(24). С.753-763.

7. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://osvita.odessa.gov.ua/>
4. Інноватика в сучасній освіті. URL: <http://innovosvita.com.ua/index.php/uk>
5. Українська педагогіка. URL: <http://www.ukped.com>
6. Освіта.UA. URL: <http://www.osvita.ua>
7. Веб-сторінка Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua
8. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
9. Веб-сторінка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. URL: <https://www.biblioteka.od.ua/>
10. Веб-сторінка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://vnmzpv.odessaedu.net/>
11. Науково-педагогічна бібліотека КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://bibloano.oano.od.ua/>
12. Школа у цифровому світі. URL: <https://itschool.oano.od.ua/uk/site/index.html>